

**ZESPÓŁ
USŁUG
PROJEK
TOWYCH
SŁUPSK**

Rodzaj opracowania **EWIDENCJA**

Obiekt **Park wiejski**

Adres obiektu **D a m n o gm. Darnica
Wojewódzki Konserwator Zabytków**

Inwestor

Autor opracowania **zespół**

265/77

2010

Nv. 5w-2010 dep.
BIBLIOTEKA
Zarząd Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac.-Ogrod.
Muzeum Narodowego w Warszawie
ul. Szwoleżerów Nr 9. tel. 29-67-78

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr mmh. 2010

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zielen towarzysząca Rodzaj: klasztorny, zamkowy, parku / ogrodu: pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: Typ. pol. XIX w i pocz. XX w. Forma stylowa: krajoznaw. Wielkość: 4,3 ha		Nazwa: DAMNO Adres: gm. Dąmlice Województwo: Śląskie Użytkownicy: PGR.							
K R Y T E R I A		0	1	2	3	4			
		zły	mierny	dob.	b.dob.				
A	I. Wartości zabytkowe	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego							
		1. Osie i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/		+					
		2. Układ dróg	+						
		3. Stopień przetrwania starodrzewia			+				
		4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu		+					
	II. Wartość układu przestrzennego	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury	+						
		1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych							
		2. Wartość historyczna układu /dawność/		+					
		3. Wartość obiektów architektury		+					
		4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju		+					
	III. Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/	5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+					
		1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi							
		Wartości zabytkowe ogółem					8		
		B	I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów					
				2. Drzewa o charakterze pomników przyrody					
3. Intensywność zadrzewienia									
4. Stan zdrowotny drzewostanu									
5. Znaczenie ekologiczne									
Wartości przyrodnicze ogółem					9				
Ogólna ocena obiektu					17				

Analizę sporządził:

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych

- podać na odwrocie karty!

1. Ścieżki sprzyjają nie tylko parku - silna zagrożenie!
 2. Ryzykowne miedzy innymi drzew parkowych - trwa obciążenie!

ZESPÓŁ USŁUG PROJEKTOWYCH

Zespół Usług Projektowych

przy
URZĘDZIE MIEJSKIM

Plac Zwycięstwa 3

76-200 SŁUPSK

tel. 32-36 w. 35, telex: 053571

Nr zlecenia

265/77

EWIDENCJA PARKU

Obiekt: Park wiejski

Adres obiektu: Dąbno gmina Dąbnica woj. śląskie

Zleceniodawca: Wojewódzki Konserwator Zabytków

Kubatura budynku

Pow. zabudowy: powierzchnia parku 4,3 ha

Zawartość teczeki:

1. opis z planem w skali 1:1000

2. fotografie szt. 7

3. recenzja konsultanta

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

KIEROWNIK
Zespołu Usług Projektowych w Słupsku

Stanisław Firkowski

20.09.78

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2010

Projektant

mgr inż. arch. Elżbieta Szalewska

mgr inż. Jerzy Rachwałd
techn. Elżbieta Szwenk

Słupsk, dnia 1978 r.

Nazwa opracowania - EWIDENCJA PARKU
w. DAINO
gmina Darnica

Redziej dokumentacji - KATALOG PARKÓW woj. SZUPSKIEGO

Autorszy opracowania : mgr inż. arch. Elżbieta Szalewska
mgr inż. Jerzy Rechwald
techn. Elżbieta Sawenk

Konsultanci : mgr Lubomira Madejska
Szczecin

Zleceńodawca : Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Szupsku

Rok opracowania : 1 9 7 7

Miejsce przechowywania
niniejszego opracowania

nr inwent.

Opracowanie wykonane w 6 egz.

METRYCZKA PARKU - OGRODU

pow. stypski

1. Adres - miejscowość, /dzielnica, ulica, nr posesji

DAMNO, 6B.

Gmina - DAMNICA

województwo - śląskie

pomorskie

2. Nazwa parku - aktualna

park wiejski

dawna :

park dworski - Dammien

3. Rodzaj parku i stan jego zachowania:

park dworski o naturalnych sadrzewieniach, stan zachowania układu i dworu bardzo dobry

4. Czas powstania i najważniejszych fazy przekształceń :

naturalne sadrzewienia z II poł. XIX w., i pocz. XX w. przekształcone w park po wybudowaniu dworu po 1937 r.

autor - właściciel majątku

Fritze Georg - Ltut.

5. Powierzchnia parku ogółem ha

4,3 ha

w tym: wód

Istniejące budynki

a/ o wartościach zabytk. = brak

b/ inne = dwór z lat 1940

6. Nr i data rejestru parku

nie jest

Opinia Komisji Konserwat.

7. Użytkownik obiektu :

Gosp. Hodowli Zarodowej w Dammicy

8. Istniejące dokumentacje

/data i autor/

Pomiar sytuacyjno-wysokościowy
jest w skali 1:1000, na antracy
nie określono daty wykonania

2. Inwentaryzacja zieleni

brak

3. Studium historyczne

brak

4. Założenia techn.-ekonomiczne

brak

5. Dokumentacje branżowe i ekspertyzy

projekt konserwacji parku opracow.
1976 r. przez J. Olszewskiego

9. Przeprowadzone remonty

budynków

parku

Metrykę sporządził : Elżbieta Szewek

stan dobry

stan średni

Data - 10.X.1978 r.

I. KRÓTKA ANALIZA HISTORYCZNA

I.1. Ewolucja układu przestrzennego

Park powstał w pocz. XX w. przy siedzibie majątku ziemskiego. W części północno-zachodniej znajdowały się budynki gospodarcze od południa przylegały kwatery sadów. Pierwotny budynek mieszkalny był usytuowany na zachodnim skraju parku.

Na mapach z XIX w. teren obecnego parku zaznaczono jako pastwiska z grupami drzew.

Na mapach sytuacyjnych w 1937 r. teren oznaczono już jako park. Obecny dwór pobudowano po 1937 r. Najstarsze drzewa - wiązy szypułkowe, dęby szypułkowe i jawory rosną we wschodniej części parku. Zadrzewienia z pocz. XX w. tworzą zwarte grupy w zachodniej i północnej cz. parku.

Po wybudowaniu dworu wzmocniono grupy drzew dla odizolowania go od bud. gospodarczych /położonych na wyższym terenie/ i drogi wiejskiej. Dwór usytuowano w obniżeniu terenu /foto 1, 6/. Nieznany jest autor dworu, a park utworzono z pierwotnych naturalnych zadrzewień wzbogaconych przez dosadzenia.

Park wykorzystywano jako miejsce wypoczynku właścicieli majątku. Stanowił on otoczenie dworu.

II. 2. Dawne plany

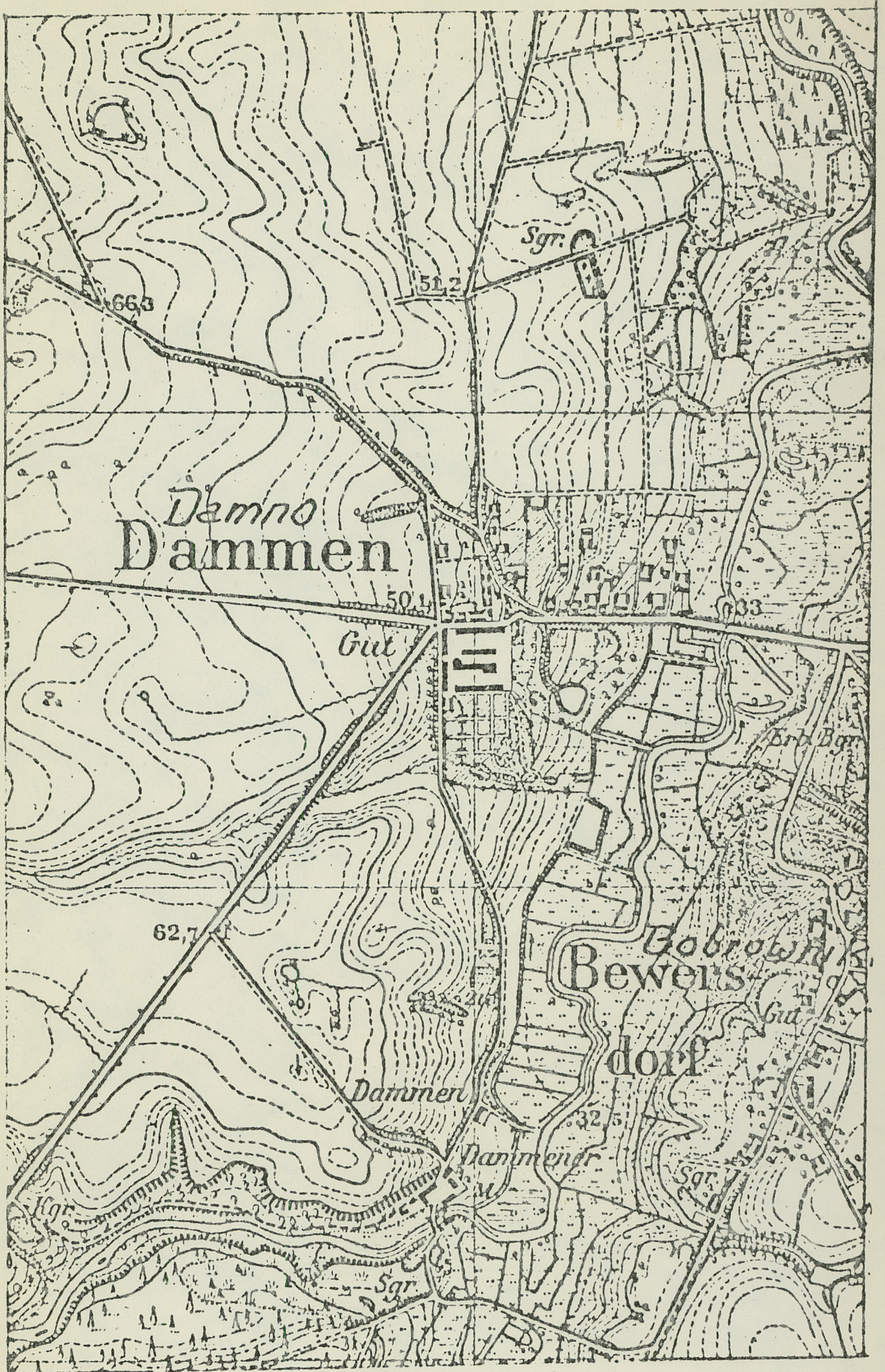
- W archiwum Biura Planowania Przestrzennego w Koszalinie znajdują się mapy topograficzne w skali 1:25000 "Preuss. Landes Aufnahme. 1889. Reichsamt für Landes aufnahme. Nachträge 1924" /powiększenie kserograficzne w załączeniu/

- w archiwum Państwowym w Szupsku znajduje się mapa katastralna w skali 1:5000 z 1937 r. "Gemarkung Dammeln. Nr 51. Kreis Stolp" wyk. Wagner /wrys w załączeniu/.

I.3. Źródła do dziejów parku

Oprócz w/w materiałów wykorzystano informacje z następujących źródeł :

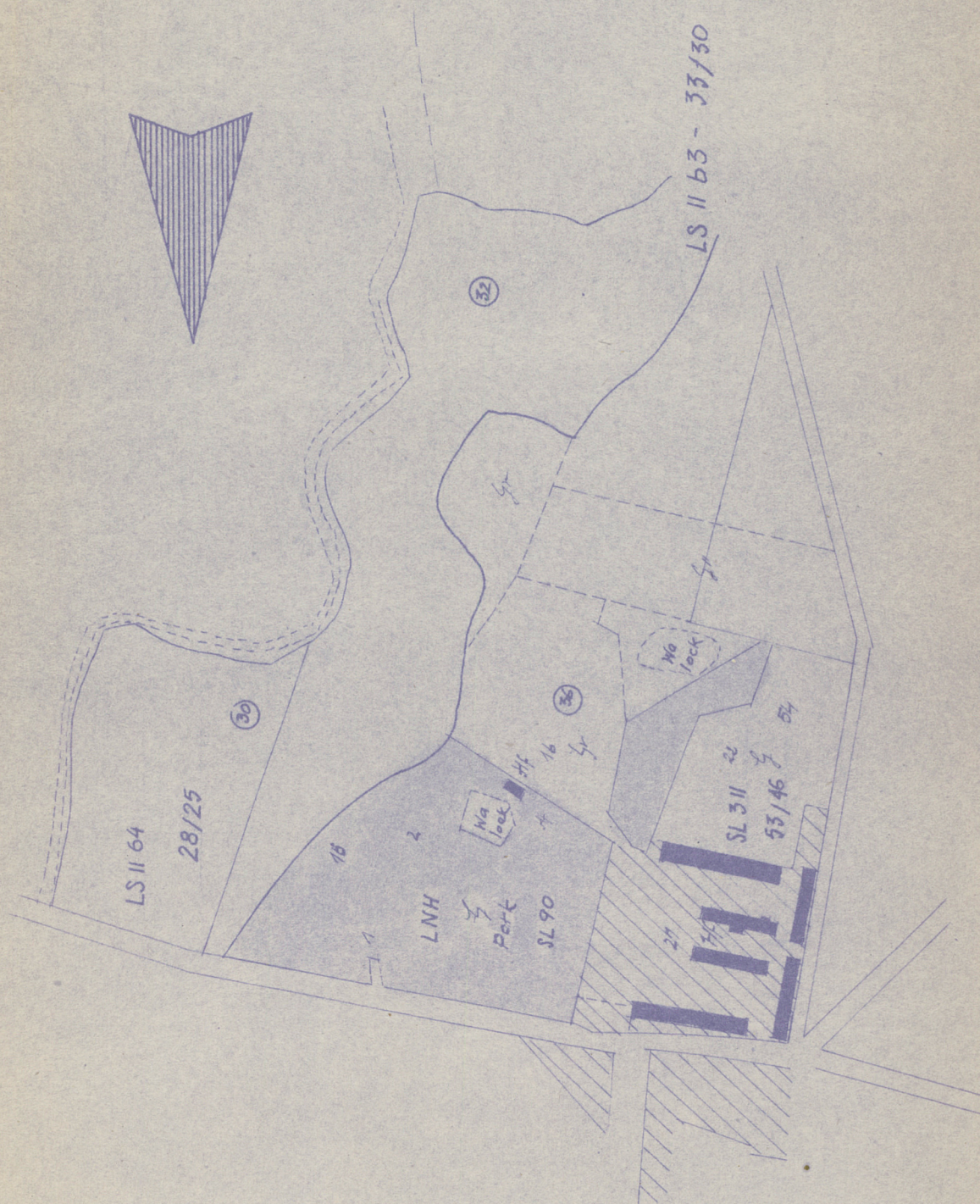
- S. Komas, A. Sienicka, Parki, zabytkowe drzewa i rezerwaty woj. koszalińskiego, Wyd. Szczecin 1965 r.
- J. Stankiewicz, F. Mamuszka - Zabytki pow. Szupskiego Wyd. Poznań 1962 r.

PARK W DAMNIE

wrys z mapy katastralnej
"Gemarkung Dammen .No 51 . Kreis Stplp.
z 1937 r. wykonał Wanger ,skala 1 5000

przechowywanej w Archiwum Państwowym w Słupsku,

- informacje kierownika PGR w Damnie Ob. Szczypińskiego dot. zlikwidowania skłódlinu chińskiego podczas remontu dworu w 1973 r. oraz opracowania wytycznych odrestaurowania parku i wykonania ogrodzenia.
- park nie występuje w Rejestrze Ogrodów Polskich
- w zbiorach Wojew. Konserwatora Zabytków brak materiałów dot. parku i dworu.
- Woj. Konserwator Przyrody nie posiada żadnych materiałów o obiekcie.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

II.1. Układ przestrzenny

przedstawiony jest na planie w skali 1:1000. Przy sporządzaniu planu wykorzystano istniejące podkłady sytuacyjno-wysokościowe, na które naniesiono rozmieszczenie drzew wg gatunków, użytkowanie terenu, układ dróg i ścieżek, budynki.

Park znajduje się we wschodniej części wsi Damno, przy szosie w kierunku Bobroników i bezpośrednio przylega do żak w dolinie rzeki Łupawy. Na przeciwległym zboczu leży piękny park bukowy założony przy majątku Bobrowniki.

Ze względu na późny czas powstania parku i budowy dworu założenie nie posiada cech obiektu projektowanego.

W kompozycji przestrzennej wyróżniają się stare wiazy tworzące szpaler przy drodze podjazdowej pod dwór /foto/.³

Dwór położony jest na stosunkowo najniższym terenie, oddzielony od żak szpalerem świerkowo-klonowym. Zadrzewienia skupiające się przy granicach z budynkami gospodarczymi /od strony wschodniej/ i drodze wiejskiej /od północy/ otaczają polanę wokół dworu.

Na polanie w niewielkich grupach rosną daglezje, jesiony, brzozy. Park widokowo jest jednoprzestrzenny. Użytkowany jest zgodnie z funkcją. Oprócz wycinki ok. 10 proc. drzew nie zauważono innych drastycznych zmian. Od strony zachodniej okresowo napływa gnojówka z osadników ścieków zlokalizowanych na wyższej położonym terenie.

II.2. Skrócona inwentaryzacja roślin

/poszczególne gatunki oznaczono na planie kolejnymi numerami/.

2. Świerk pospolity /*PICEA ABIES* KARST./ - ok. 100 egz. w wieku 60 - 100 lat.

1. Dąglezja /PSEUDOTSUGA TAXIFOLIA BRITT./
2 - 22 egz. w wieku ok. 80-100 lat i 12 egz. bardziej okazałych,
być może starszych.
3. Modrzew europejski /LARIX DECIDUA MILL./ -
12 - 8 egz. w wieku 80-100 lat.
4. Grab pospolity /CARPINUS BETULUS L./ - 1 egz. ok. 60-letni.
11
5. Brzoza brodawkowata /BETULA VERRUCOSA L./ - 5 egz. w wieku
5 ok. 60-70 lat.
6. Dąb szypułkowy /QUERCUS ROBUR L./ - 1 egz. ok. 80-90letni
10 i 1 egz. w wieku powyżej 120 lat, o obwodzie 4,6 m.
7. Dąb bezszypułkowy /QUERCUS PETRAEA LIEBL./ - 8 egz. w wieku
3 80-100 lat.
8. Wiąz szypułkowy /ULMUS LAEVIS PALL./ - ok. 20 egz. w wieku
1 50-60 lat., 38 egz. w wieku ok. 100 lat i 9 egz. w wieku
/prawdopodobnie/ ok. 150 lat., z których najbardziej okazały
ma 4,7 m obwodu.
9. Klon pospolity /ACER PLATANOIDES L./ - 1 egz. ok. 80-letni.
8
10. Jawor /ACER PSEUDOPLATANUS L./ - 23 egz. w wieku 80-90 lat.
4
11. Lipa wielkolistna /TILIA CORDATA MILL./ - 3 egz. w wieku ok.
9 60-70 lat.
12. Jesion wyniosły /FRAXINUS EXCELSIOR L./ - 14 egz. w wieku
7 ok. 80 lat.

Podszyciu w zasadzie brak, jedynie w zdziczałej części zachodniej występują licznie pospolite krajowe gatunki : śnieguliczka, bez czarny, itp.

Stan zdrowotny - ogólnie dobry, zagrożenia ze strony szkodników nie stwierdzono.

Ubytki :

po lukach w drzewostanie i pniach można oszacować braki na ok. 20% początkowej ilości drzew. Niektóre wycięto świadomie, jako zdrowe okazy. W zwartym drzewostanie zachodniej części parku /od strony wsi/ nie spowodowało to negatywnych skutków. W innych miejscach spustoszenie jest jednak wyraźnie widoczne.

W porównaniu z opisem S. Kowmas, A. Sienicka: "Parki, zabytkowe

drzewa i rezerваты woj. koszalińskiego" trudno stwierdzić ewentualny ubytek jakiegoś gatunku, ponieważ autorzy gatunków nie wymieniają.

II.3. Analiza stanu zachowania układu zabytkowego

Park nie jest założeniem "czystym" stylowo. W stosunku do pierwotnego układu likwidacji uległ staw w południowej części, aerów doprowadzający do niego wodę jest zamulony i prawie bez wody. W parku dokonywano wycinki drzew, której szczegółowe omówienie znajduje się w punkcie dotyczącym inwentaryzacji zieleni/. Nadal dokonuje się wycinki. W południowej części /przy granicy z łąkami/ pobudowano bud. gospodarcze, a przy północnej ścianie dworu garaże i hydrofornię. Obecne granice pokrywają się z pierwotnymi i generalnie układ przestrzenny nie uległ znacznieszym zmianom.

II.4. Rola obiektu w krajobrazie

Park położony jest w dolinie rzeki Łupawy i stanowi tło i otoczenie dworu wybudowanego ok. 1940 r. Oprócz walorów użytkowych wzbogaca krajobraz wsi i jest komponentem parku w Bobrownikach. Park przylega do łąk doliny rzeki Łupawy, która jest wodnym szlakiem turystycznym.

III. WNIOSKI DOTYCZĄCE

III.1. Granicy ochrony konserwatorskiej

a/ ochrony układu parku

Ochronę należy objąć teren aktualnie użytkowany jako park. Granica od północy powinna przebiegać wzdłuż drogi wiejskiej /szosy/, od zachodu stykiem z budynkami gospodarczymi PGR, od południa wzdłuż szpaleru świerkowego /styk z łąkami/.

b/ ochrony ekologicznej

Park jest zagrożony skażeniem gleby gnojówką. Przeciek z osadników należy jak najszybciej zlikwidować. Zagrożenie powstałoby również po naruszeniu stosunków wodnych wskutek zmeliorowania doliny Łupawy. Na razie nie prowadzi się takich prac, ale w przyszłości trzeba się liczyć z tym, że wobec potrzeb gospodarczych los parku będzie dla użytkownika mniej ważny. Proponuje się zatem wprowadzenie strefy ochronnej w granicach oznaczonych na planie.

c/ ochrony kompozycji widokowej

park posiada powiązania widokowe z obniżeniem żakowym.

Określenie przebiegu granicy nie jest możliwe, powinno obejmować całą przyległą dolinę rzeki Łupawy.

III.2. Zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania

Park jest użytkowany zgodnie z przeznaczeniem. Likwidacji powinna ulec stopy drewna, budynki gospodarcze i garaże. Charakter i naturalny styl obiektu wymaga ograniczenia zabudowy i powrotu do tego, by jedynym budynkiem na tym terenie był dwór.

III.3. Zakresu renowacji

Teren parku wymaga uporządkowania, wycięcia podszytu i chwastów w części zachodniej oraz oczyszczenia rowów. Prace modernizacyjne powinien wykonać użytkownik.-

Uwaga: Obiekt nie posiada walorów pozwalających uznać go za zabytek sztuki ogrodowej. Najbardziej okazałe wiązyszy-
pułkowe powinny być jednak uznane za pomniki przyrody.
Przed wykonaniem prac pielęgnacyjnych użytkownik winien uzgodnić ich zakres z Wojew. Konserwatorem Przyrody.

IV. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Damno - Park. Foto 1. Park usytuowany jest na zboczu doliny Łupawy. Polana, na której zlokalizowano dwór jest centralnym elementem kompozycji. Widok od strony północno-zachodniej.

Damno. - Park. Foto 2. Dominującym i jedynym obiektem w parku jest dwór wybudowany ok. 1940 r.

Damno. - Park. Foto 3. Wzdłuż drogi podjazdowej pod dwór rosną wspaniałe wiązyszy-
polne. o obwodzie do 4,7 m.

Widok w kierunku północnym.

Damno. - Park. Foto 4. W części zachodniej park posiada zwarte zadrzewienie.

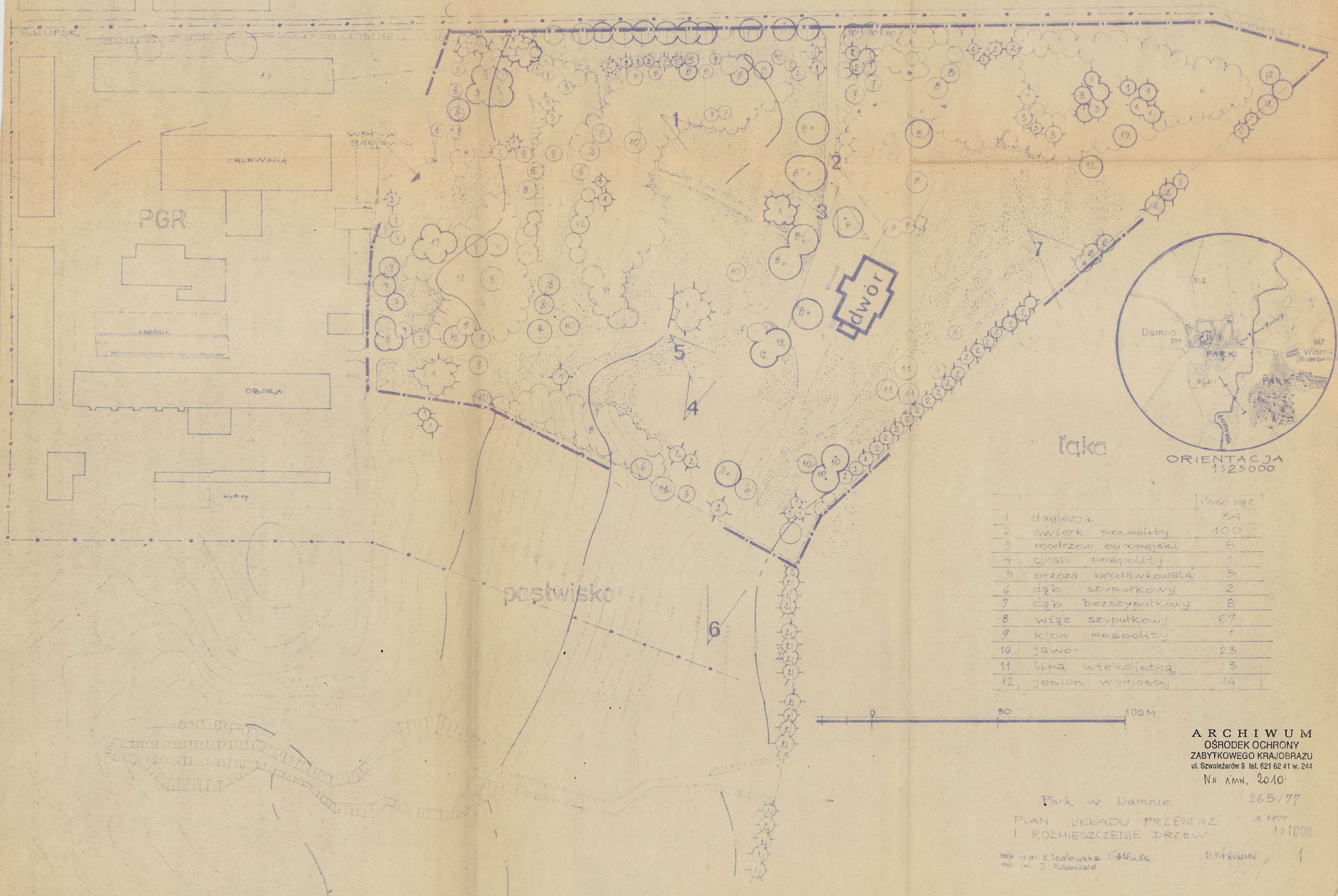
Damno. - Park. Foto 5. W parku wycięto ok. 20 proc. drzew. W głębi budynki gospodarcze.

Damno. - Park. Foto 6. Widok na dwór od strony południowej.

Damno. - Park. Foto 7. Z parku jest daleki widok na żaki /dolina rz. Łupawy/ i park w Bobrownikach.

DAMNO PLAN PARKU

skala 1:1000

	Ilość egz.
1 daglezja	34
2 świerk pospolity	100
3 modrzew europejski	8
4 grab pospolity	1
5 orzoza brodawkowata	5
6 dąb szypulkowy	2
7 dąb bezszypulkowy	8
8 wiąz szypulkowy	67
9 klon pospolity	1
10 jawor	23
11 lipa wielkolistna	3
12 jesion wyniosły	14

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

NW 11m, 2010

Park w Damnie

265/77

PLAN UKŁADU PRZESTRZ
I ROZMIESZCZENIE DRZEW

X 1977

1:1000

mgr inż. E. Szalewska-Cichuła
mgr inż. J. Rachwał

St. Fikowski

1

	aktualna granica parku
	pierwotna granica parku
	budynki murowane
	budynki drewniane
	budynki murowane o wartościach zabytkowych
	budynki drewniane o wartościach zabytkowych
	miejsca lub pozostałości budynków zabytkowych
	rzeźby parkowe i inne el. małej architektury
	ogrodzenie trwałe /z muru, kamienia, metalu, na podmurówce i słupach bet. lub metalowych
	ogrodzenie trwałe o wartościach zabytkowych
	ogrodzenie nietrwałe
	bramy i furtki
	a/aktualne wejście do parku b/dawne wejście do parku
	baseny, fontanny
	rzeki, strumienie
	naturalny zbiornik wodny
	naturalny zbiornik wodny zarośnięty szuwarami
	skarpy
	dawne drogi dobrze zachowane
	ślady dróg dawnych
	drogi założone współcześnie
	masywy starodrzewu
	szpalery lub aleje
	pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste
	drzewa uznane za pomniki przyrody
	masyw drzew stanu młodego
	pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste
	skupiny krzewów
	kłopoty
	powierzchnia trawiasta
	kwietniki
	osie kompozycji układu parku
	osie widokowe
	stanowisko i kierunek wykonania zdjęcia fotograficznego
	granica ochrony zabytkowego założenia
	granica ochrony zewnętrznych powiązań widokowych
	granice ochrony ekologicznej parku

Damno. Park. Foto.1. Park usytuowany jest na zboczu doliny Lupawy. Polana, na której zlokalizowano dwór jest centralnym elementem kompozycji. Widok od strony północno-zachodniej.

Damno. Park. Foto.2. Dominującym obiektem architektonicznym jest
dwór wydudowany ok. 1940 r.

3

Damno. Park. Foto.3. Wzdłuż drogi podjazdowej pod dwór rosną wspaniałe
wiązy o obwodzie do 4,7 m. Widok w kierunku pn.

Demno. Park. Foto.4. W części zachodniej park ma zadrzewienia zwarte .

5

Damno. Park. Foto.5. W parku dokonano wycinki kilku drzew . W głębi
budynki gospodarcze.

Damno. Park. Foto6. Widok na dwór od strony południowej.

Damno. Park.-fot.7. Z parku rozciaga się daleki widok na dolinę.

RECENZJA EWIDENCJI PARKU

Nazwa parku - adres - Park dworski - Damno gm. - brak

Autor ewidencji - mgr inż. arch. Elżbieta Szalewska
mgr inż. Jerzy Rachwałd
techn. Elżbieta Szwenk

Rok opracowania 1 9 7 7

Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją - z małymi odchyleniami.

Czy jest kompletna - kompletna

Analiza historyczna - podaje etapy kształtowania parku i przekształcenia, charakteryzuje relację architektura - park oraz w miarę możliwości drzewostan.

Wykorzystanie źródeł - Podane w opracowaniu źródła wykorzystano. Załączono powiększenie wycinka mapy archiwalnej z 1889 r. oraz wyrys z mapy katastr. z 1937 r.

Analiza układu przestrzennego - omówiona w oparciu o wykonany plan, podaje charakterystyczne cechy założenia oraz związek z otaczającym krajobrazem /dolina rzeki/. Zastrzeżenia budzi stwierdzenie, że obiekt użytkowany jest zgodnie z funkcją?

Inwentaryzacja roślin : w/g obowiązujących zasad - w nomenklaturze polsko-łacińskiej, określa ilość egzemplarzy oraz wiek drzew, wskazuje obiekty zasługujące na specjalną uwagę. Omówiono ubytki /wycinka/ i stan zdrowotny drzew.

Analiza stopnia zachowania - stwierdza, że park pozostaje w pierwotnych granicach a układ przestrzenny nie uległ zasadniczym zmianom. Zmniejsza się drzewostan przez nieuzasadnioną wycinkę, stale aktualną. Podane jakie budynki wzniesiono po II wojnie światowej.

Wnioski autorów ewidencji - określają granicę ochrony konserwatorskie /układu i ekologicznej/ oznaczone na planie. Słusznie stwierdzono, że granicą ochrony kompozycji widokowej winna być objęta cała dolina rzek Łupawy. Stanowisko to należało uwidocznic na planie.

Postuluje się objęcie parku ochroną przez konserwatora Przyrody, wymieniając przede wszystkim okazałe wiązy szypułkowe.

Nie wspomniano o szpalerze świerkowym biegnącym w kierunku pld.

Czy park faktycznie użytkowany jest zgodnie z przeznaczeniem jako teren wypoczynku.

Stwierdzone zachwaszczenie, stawianie szop, wycinka drzew - nie świadczą o prawidłowym użytkowaniu.

Dokumentacja fotograficzna - ostra i czytelna ielustruje usytuowanie dworu, ciekawsze okazy drzew oraz elementy szpecące park, /budy. szopy/. Dokumentuje wycinkę drzew.

Ocena parku - planu parku - Plan wykonany w skali 1:1000 z podaniem sytuacji obiektu w terenie w skali 1:25000. Brak skali liniowej.

Ogólna ocena ewidencji - Ewidencja wykonana poprawnie.

Konkluzja: ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta ;

Ewidencja wymaga poprawek w części - - - - -

Ewidencja nie może być przyjęta z powodu : - - - - -

Miejscowość i data: Szczecin, dn. 20 czerwca 1978 r.

Recenzent : /podpis nieczytelny/
/Lubomira Madejska/

za zgodą! *Chłobien*